

Experimentació en Enginyeria Química III

Codi: 102394
Crèdits: 3

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500897 Enginyeria Química	OB	3	2

Professor de contacte

Nom: Maria Eugenia Suarez Ojeda
Correu electrònic: MariaEugenia.Suarez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Eva Catalan Campillo
David Gabriel Buguñá
Albert Guisasola Canudas

Prerequisits

Haver cursat les assignatures: Balanços d'enginyeria química, operacions de separació, transmissió de calor i reactors químics i estar cursant control i instrumentació.

Objectius

- Posar en pràctica conceptes adquirits en matèries obligatòries del grau d'Enginyeria Química tals com: Balanços, operacions de separació, reactors químics i control i instrumentació.
- Familiaritzar-se amb tècniques i muntatges experimentals.
- Consolidar fonaments teòrics adquirits en les assignatures prèviament cursades.
- Aplicar els conceptes d'error d'arrodoniment, nombre de xifres significatives i propagació de l'error.
- Adquirir, processar, tractar i correlacionar dades experimentals mitjançant les eines adequades. Analitzar críticament dels resultats.
- Comunicar eficaçment de forma escrita, els coneixements, resultats i conclusions relacionats amb l'àmbit del laboratori químic i de l'enginyeria química.

Competències

- Actitud personal
- Analitzar, avaluar, dissenyar i operar sistemes o processos, equips i instal·lacions propis de l'enginyeria química d'acord amb determinats requeriments, normes i especificacions sota els principis del desenvolupament sostenible.
- Aplicar el mètode científic a sistemes en què es produeixin transformacions químiques, físiques o biològiques tant a escala microscòpica com macroscòpica.

- Assumir els valors de responsabilitat i ètica professional propis de l'enginyeria química.
- "Comprendre i aplicar els principis bàsics en què es fonamenta l'enginyeria química, i més concretament: balanços de matèria, energia i quantitat de moviment; termodinàmica, equilibri entre fases i equilibri químic; cinètica dels processos físics de transferència de matèria, d'energia i de quantitat de moviment, i cinètica de la reacció química"
- Demostrar que es comprenen els principals conceptes del control de processos d'enginyeria química.
- Demostrar que es coneixen les diferents operacions de reacció, separació, processament de materials i transport i circulació de fluids involucrades en els processos industrials de l'enginyeria química.
- Ètica i professionalitat.
- Hàbits de pensament
- Hàbits de treball personal
- Treball en equip

Resultats d'aprenentatge

1. Adaptar-se a situacions imprevistes.
2. Aplicar balanços de matèria i energia en sistemes continus i discontinus.
3. Aplicar control PID de temperatura i nivell.
4. Aplicar mètodes numèrics per a resoldre casos empírics.
5. Assumir la responsabilitat social, ètica, professional i legal, si escau, que es derivi de la pràctica de l'exercici professional.
6. Desenvolupar el pensament científic.
7. Dur a terme experiments.
8. Dur a terme operacions de separació.
9. Fer una anàlisi crítica dels resultats experimentals i del treball global dut a terme.
10. Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional.
11. Gestionar la informació incorporant, de manera crítica, les innovacions del propi camp professional i analitzar les tendències de futur.
12. Identificar, gestionar i resoldre conflictes.
13. Operar amb equipaments comuns en la indústria química.
14. Posar en pràctica les lleis fonamentals de la termodinàmica.

Continguts

A) Sessions de laboratori (activitat supervisada)

15 sessions de 3 hores, del 13 de febrer al 14 de maig de 2018, de 14:30 a 17:30 hores, al Laboratori Q6/0006. Presentació de l'assignatura el dia 12 de febrer a les 14:30 hores en un aula encara per determinar (Assistència obligatòria).

En aquestes 15 sessions es realitzen les següents pràctiques:

1.- Reactors. Estudiar el comportament d'una reacció irreversible de segon ordre en reactors químics ideals (RDTA, RCTA i RCFP). Determinar la variació de la constant cinètica amb la temperatura. Analitzar la fiabilitat d'aplicar les equacions de disseny teòriques en un RCTA i en un RCFP.

2.- Determinació del temps de residència en reactors. Analitzar el comportament real d'un sistema de reactors químics (RCFP, RCTA, RCFP+RCTA) a partir de la distribució del temps de residència (DTR) del sistema.

3.- Control. Anàlisi de la resposta tant per les operacions de regulació (canvis a la pertorbació) com per a servo-operacions (canvis al punt de consigna) a dos sistemes (temperatura i nivell) en llaç obert i en llaç tancat amb retroalimentació (feedback) per a diferents controladors.

4.- Vàlvules. Estudiar la resposta de diferents vàlvules de control per a diferents senyals de control i en diferents condicions d'operació. Elaborar les corbes característiques per cadascuna de les tres vàlvules de les que disposa el muntatge.

5.- Disseny de bescanviadors de calor amb Aspen Exchanger Design and Rating (EDR). Dissenyar un bescanviador de calor de carcassa i tubs a partir de les dades obtingudes amb el mètode de Kern. Estudi de diferent configuracions de bescanviador.

6.- Rectificació. Càlcul del nombre de plats de la columna a reflux total. Comprovació de l'equació de Rayleigh i de l'equació de Block. Càlcul de la potència útil necessària. Càlcul de les necessitats d'aigua de refrigeració. Comprovació del balanç de matèria.

B) Informes de pràctiques (activitat autònoma)

Elaboració d'informes a partir de les dades obtingudes al laboratori, anàlisi i discussió de les dades obtingudes i comparació amb la bibliografia adient, càlcul de la propagació d'errors. Elaboració d'exemples de càlcul detallats.

Metodologia

És una assignatura d'assistència obligatòria degut al seu caràcter totalment pràctic d'experimentació al laboratori.

En funció del nombre d'alumnes, del calendari acadèmic i del nombre d'instal·lacions experimentals, els alumnes es dividiran en torns, fins a un màxim de 3, i cada torn en equips de treball, fins a un màxim de 10 grups per torn.

És obligatori l'ús de bata de laboratori, d'ulleres de seguretat, de material per prendre notes i dels guions de pràctiques.

No es poden portar lents de contacte. S'han de portar sabates tancades i les cames cobertes amb pantalons. Els cabells s'han de portar recollits. No es poden portar arrecades llargues.

El primer dia de treball al laboratori s'ha de portar el document de conformitat una vegada s'ha llegit l'informació elacionada amb la "Seguretat als laboratoris docents" disponible al moodle de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presentació de les pràctiques i funcionament del laboratori. Distribució dels grups i torns.	3	0,12	
Realització de les pràctiques	45	1,8	
Tipus: Supervisades			
Preparació i realització de l'examen	6	0,24	
Tipus: Autònomes			
Elaboració dels informes de pràctiques	21	0,84	

Avaluació

L'assistència a les sessions de laboratori és obligatòria per aprovar l'assignatura. Cada dia de no assistència descompta un 33% de la nota d'actitud al laboratori.

Per aprovar l'assignatura, a més de l'assistència al laboratori, cal tenir un mínim de 5/10 de la nota global d'informes, un 5/10 de la nota d'actitud al laboratori i un 4/10 de la nota de l'examen final. La nota final s'obtindrà per suma ponderada de cada activitat d'avaluació segons els percentatges establerts. Aquesta suma ha de ser igual a 5 per aprovar. L'examen final és obligatori. L'estudiant que no obtingui aquests mínims tindrà una qualificació final inferior a 4.

Si un alumne supera els mínims per a aprovar els informes i l'actitud al laboratori però suspèn l'examen, se li guardaran aquestes notes pel següent curs acadèmic en cas que l'alumne així ho demani. Si es suspenen els informes o l'actitud al laboratori caldrà cursar l'assignatura sencera novament.

Per a la revisió dels resultats de les avaluacions i informes de pràctiques, es fixarà el moment i la manera dins dels 10 dies hàbils següents a la publicació dels resultats de l'avaluació.

El plagi o la còpia es consideren exemples de no haver assolit els següents resultats d'aprenentatge: A) Assumir i respectar el rol dels diversos membres de l'equip, així com els diferents nivells de dependència de l'equip; B) Mantenir una actitud proactiva i dinàmica respecte al desenvolupament de la pròpia carrera professional, el creixement personal i la formació continuada i C) Tenir esperit de superació. Per tant, sense perjudici d'altres mesures disciplinàries que s'estimin oportunes, i d'acord amb la normativa acadèmica vigent, es qualificaran amb un zero les irregularitats comeses per l'estudiant que puguin conduir a una variació de la qualificació d'un acte d'avaluació. Per tant, plagiar, copiar o deixar copiar una pràctica o qualsevol altra activitat d'avaluació implicarà suspendre-la amb un zero i no es podrà recuperar en el mateix curs acadèmic. Si aquesta activitat té una nota mínima associada, aleshores l'assignatura quedarà suspesa.

Els informes s'han de lliurar obligatòriament per via electrònica mitjançant el Moodle i en suport paper als professors al mateix laboratori, en la data estipulada al calendari que es publicarà al Moodle. El format electrònic acceptat és pdf, amb una mida màxima de 15 Mb. Cada dia de retard en el lliurament de l'informe es penalitzarà amb 1 punt sobre 10 fins a un màxim de 6 dies laborals, moment en el qual la nota de l'informe serà de 0. Es publicarà al Moodle una guia amb el format que han de seguir els informes, la qual s'ha de seguir rigorosament. La manca de seguiment d'aquestes directrius de format per l'elaboració dels informes serà penalitzat amb 1 punt sobre 10. Adicionalment, els alumnes tindran al seu abast una guia dels apartats que calen incloure a l'informe i de l'estil per a confeccionar aquests apartats. La manca de seguiment d'aquesta guia, l'omissió d'algun apartat o del seu desenvolupament detallat i rigorós por comportar un suspès de l'informe en qüestió.

Les dates de les pràctiques, de lliurament d'informes, d'avaluació continuada i de l'examen es publicaran al Moodle i poden estar subjectes a canvis de programació per motius d'adaptació a possibles incidències. Sempre s'informarà al Moodle sobre aquests possibles canvis ja que aquesta és la plataforma d'intercanvi d'informació entre professors i estudiants.

El nombre de matrícules de honor que es concediran són el resultat de calcular el cinc per cent o fracció dels alumnes matriculats en tots els grups de docència de l'assignatura. Només es podran atorgar a estudiants que hagin obtingut una qualificació final igual o superior a 9. En cas de que n'hi hagin més alumnes amb una qualificació final superior a 9 que el percentatge o fracció estipulats anteriorment, s'atorgaran les matrícules de honor als alumnes que tinguin les qualificacions finals més elevades.

Les competències transversals següents: 1) Assumir els valors de responsabilitat i ètica professional propis de l'enginyeria química, 2) Ètica i professionalitat, 3) Hàbits de pensament, 4) Hàbits de treball personal i 5) Treball en equip es treballaran i formaran part de les activitats d'avaluació de l'assignatura (actitud al laboratori, informes de pràctiques i examen final).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Actitud al laboratori. Assistència, organització i netedat de la zona de treball, puntualitat, seguiment de les normes de seguretat. (Avaluació grupal)	15%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Examen final individual	30%	0	0	1, 2, 4, 6, 9, 11, 12
Informes de pràctiques (Grupal)	55%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 14

Bibliografia

- Aspen Technology, Inc. <http://www.aspentech.com/aspen-edr/>. Consultat per última vegada el 03/07/2017.
- Aris R. Análisis de reactores. Ed. Alhambra. Madrid, 1973.
- Coulson, J. M., Richardson, J. F. Ingeniería química. Vol. 2 Operaciones unitarias. Ed. Reverté. Barcelona, 2002. Accés restringit als usuaris de la UAB <http://www.sciencedirect.com/science/book/9780080490649>. Consultat per última vegada el 09/07/2015.
- Henley, E. J., Seader, J. D. Operaciones de separación por etapas de equilibrio en ingeniería química. Ed. Reverté. Barcelona, 1988.
- McCabe, W. L., Smith, J. C., i Harriot, P. Operaciones unitarias en ingeniería química. Ed. McGraw-Hill. Mèxic, 2007.
- King, C. J. Procesos de separación. Ed. Reverté. Barcelona, 1980.
- Levenspiel O. Ingeniería de las reacciones químicas. Ed. Limusa Wiley. México, 2004.
- Levenspiel O. The Chemical reactor omnibook. Ed. Corvallis-Oregon State University. Oregon, 2002.
- Perry, R. H., Chilton, C. H. Perry's chemical engineers' handbook. 7a ed. Ed. McGraw-Hill. New York, 1997.
- Ollero de Castro, P., Fernández, E. Control e instrumentación de procesos químicos. Ed. Síntesis. Madrid (Espanya), 1997.
- Romagnoli J. A., Palazoglu, A. Introduction to Process Control. Ed. CRC Taylor and Francis. Boca Ratón (EUA), 2006.
- Scott Fogler, H. Elementos de ingeniería de las reacciones químicas. Ed. Pearson Educación. México, 2008.
- Seborg, D. E., Edgar, T.; Mellichamp, D. A. Process Dynamics and Control. 2a edició. Ed. John Wiley & Sons. Nova York, 2004.
- Stephanopoulos, G. Chemical Process Control: An Introduction to Theory and Practice. Ed. Prentice-Hall. New Jersey, 1984.